

Bostadsföreningen Ymer u.p.a.

**En återblick över
25-års-verksamheten
1923-1948**

Nyutgåva 2013

De 25 åren som gått

Bostadsföreningen Ymer bildades år 1923, närmare bestämt den 11 juni, och kan således i år fira 25-årsjubileum. Den är den första förening av mera modern typ, som under de följande åren kom att få så många efterföljare. Föreningens ändamål var att bygga goda och billiga bostäder åt sina medlemmar.

Sedan de första rätt bekymmersamma åren lyckligt klarats av, har den huvudsakliga uppgiften bestått uti att värna om föreningens tillgångar, göra dess utomhusområde så tilltalande och trevligt som möjligt för medlemmarna och på mångahanda sätt genom omändringar modernisera och förbättra fastigheterna med införande av värmeledning m.m. Hur och i vad mån detta lyckats framgår av den återblick på de gångna 25 åren, som härmed framlägges för medlemmarna. Någon absolut fullständighet gör den icke anspråk på, ty den är endast axplock ur årens protokoll.

En festskrift, med planscher och dylikt, hade kanske varit på sin plats vid ett tillfälle som detta, men har av kostnadsskäl måst slopas.

Vi hoppas dock att det arbete och den omsorg, som under åren nedlagts och i fortsättningen kommer att nedläggas, må lända nuvarande och kommande medlemmar till det bästa.

En dag i februari månad år 1923 sammanträffade en del personer, de flesta anställda vid statens järnvägar, för att dryfta bildandet av en bostadsförening och därmed i någon mån mildra den då rådande bostadsbristen. En bostadsbrist som ofta för hyres-

sökande medförde högst obehagliga konsekvenser, t.ex. att två familjer ibland måste dela på en lägenhet och så gott sig göra lät samsas om köket. Nygifta lyckades ofta icke få lägenhet, utan måste bo på var sitt håll. Då även en stor del av det gamla bostadsbeståndet ofta bestod av omoderna, mörka och ohygieniska lägenheter skulle även rådask bot på detta onda genom bebyggandet av hus med moderna, ljusa och sunda lägenheter samt stort gårdsutrymme med planteringar, lekplats för barn o.s.v.

Även en annan fördel skulle tillkomma. Hyresrätten blev säkrad. Man behövde icke frukta att av någon anledning bliva uppsagd till avflyttning, ty den innehavda lägenheten vore i viss mån ens egen. Tanken var inte helt ny, några föreningar i den äldre bebyggelsen funnos redan, och frågan hade nog förut dryftats, men nu tycktes den vara mogen för handling.

Beslut fattades att kalla intresserade till sammanträde, vilket också kom till stånd den 23 februari. Vid detta tillsattes en kommitté på fem personer, bestående av hrr E.O. Eriksson, C. Frid, G. Jerlardtz, Th. Lundin och O. Nilsson, vilka skulle föra frågan vidare.

Saken avancerade snabbt, i maj godkändes ritningar, uppgjorda av Ingenjör S. Lindsjö och vid ett sammanträde den 11 juni bildades Bostadsföreningen Ymer u.p.a.

Tomt inköptes i kvarteret Ymer, därav namnet på föreningen, till ett pris av 7: 50 per kvm.

Till styrelse utsågs hrr E.O. Eriksson, C. Frid, G. Jerlardtz, Th. Lundin och A. Karl-

berg, de fyra förstnämnda förutvarande kommittéledamöter.

Ritningar voro uppgjorda till två bostadshus med tolv lägenheter i vardera om två rum och kök samt ett s.k. kallrum, även lämpligt som eventuellt badrum.

Infordrade anbud å byggnadernas uppförande inkom i okt. månad, varvid lägsta anbudet var å 227.000 kr och det högsta 336.000 kr. För att nedbringa kostnaderna beslöts efter konsultation med Ing. S. Lindsjö pröva möjligheten av att föreningen själv skulle handha byggnadsarbetet med sakkunnig person som arbetsledare. Som sådan ställde Ing. Lindsjö sin sakkunskap till föreningens förfogande och därefter beslöts att omedelbart påbörja byggnadsarbetet.

Insatsen pr lägenhet bestämdes från början till 2.000 kr men på grund av att sökta statens bostadslån ej kunde erhållas i den utsträckning som föreningen räknat med måste ytterligare 1.000 kr inbetalas av föreningsmedlemmarna, dessutom tillkom en del smärre inbetalningar till föreningen de närmast följande åren.

I mars 1924 hade byggnadsarbetet avancerat så långt, att takstolarna kunde resas och den sedvanliga taklagsfesten gå av stapeln.

I slutet av september blevo fastigheterna färdiga för inflyttning, Allt verkade ljust och rymligt, och man fick en känsla av att här skulle man trivas, vilket också under årens lopp besannats, då endast ett fåtal lägenheter bytt ägare.

Köksinredningen bestod utom av sedvanliga skåp och hyllor av ved- och gasspis samt gasugn. I rummen voro kakelugnar uppsatta såsom värmealstrare, utom i ett fall där Geyserspis enligt önskan inmonterats.

I hallarna hade täljstenskaminer av Handöls fabrikat insatts. Badrum iordninggjordes i en av lägenheterna, men under årens lopp ha flera ägare följt exemplet, så antalet nu är nio. För övriga lägenhetsägare var badrum inrett i källarvåningen.

Efter verkställd inflyttning blev det att ta itu med planerandet av den stora gårdstomten med plantering och dylikt för att göra det så trivsamt som möjligt. Till detta arbete lämnade föreningsmedlemmarna frivilligt sin arbetskraft, och det gick raskt undan i arla morgonstund och under sena kvällstimmar. Resultatet har också blivit tillfredsställande.

För förvaring av cyklar, material, renhållningskärl m.m. uppfördes ävenledes å gårdstomten ett uthus, vilket inte precis höjer trevnaden, men ju är ett nödvändigt ont.

För att bereda medlemmarna i föreningen större komfort och bättre bekvämligheter har värmeledning, W.C. och en del maskinell utrustning installerats i båda husen, ävensom ha en del medlemmar företagit omändring i lägenheterna, och frågan är väl, om inte ytterligare moderniteter så småningom kommer till utförande. Utvecklingen i den vägen har gått raskt, tack vare de senare årens stora byggenskap med el-spisar, sopnedkast m.m. El-spisar ha för övrigt insatts i några lägenheter.

År 1925 uppsattes omkring tomten ett trästaket, vilket för några år sedan nedrevs, då det på grund av ålder och skröplighet höll på att sönderfalla. Den uppväxta häcken har nu fått överta tjänsten som stängsel, vilket för övrigt inte misspyder utan värtom.

Hysesbeloppet för de dyraste lägenheterna (innerlägenheterna 1 tr. upp) utgjorde under hyresåret 1924-1925 kr 600, för de öv-

riga något lägre, sedan måste en höjning med 100 kr vidtagas.

År 1926 inköptes elektrisk mangel av Kockums fabrikat, försedd med mosaikplattor samt sågklinga, vilken efter att ha varit i bruk i 11 år försålles år 1931.

Vidare slutfördes under 1926 ordnandet av gårdsplan och plantering med en storartad gräsmatta, vars spirande grönska fägnade och tjusade ögat, ty sådant var inte då så vanligt att skåda i det tätbebyggda Uppsala.

Gårdens plantering sköttes av herr E.O. Eriksson, förman för S. J. trädgårdsanläggningar, vilken var en mycket värdefull kraft för bostadsföreningen, en av föregångsmännen bland stiftarna och dess ordf. och v. värd under en lång följd av år.

Medlemmarna skötte själva gräsmattornas klippning en tid, varvid varje trappuppgångs lägenhetsinnehavare alternerade i tur och ordning.

Styrelsen fick år 1928 i uppdrag att hos stadsfullmäktige petitionera om, att en gångbro i Frodegatans riktning över järnvägen borde ordnas, så att bättre förbindelse med stadens västra sida erhöles, uppdraget fullgjordes, men resultatet blev som vi alla veta negativt, ty än i dag är förhållandena i det avseendet lika dåliga, ja ännu sämre på grund av den stora omfattning östra sidans bebyggelse under årens lopp tagit, med ty åtföljande folkmängdsökning. Väntan vid Vaksalagatans övergång är ofta nervpåfrestande. 1929 utbyttes torrklosetterna i lägenheterna mot WC:n för en kostnad av 4.600 kr. Staden hade nämligen inte nedlagt sådana rör som erfordrades för W.C., när fastigheten byggdes.

Ett par år senare installerades elektriska tvättmaskiner av amerikanskt fabrikat, märke "Maytag" för en kostnad av 630 kr per st.

Avgiften för deras begagnande den första tiden utgjorde 2 kr per gång. Många förslag om avgiftens storlek och betalningsätt ha under årens lopp framkommit utan att enighet kunnat uppnås, varefter den helt slopades år 1942.

1931 företogs även ommurning av de fristående pannmurarna. De ansågos nämligen dels inte vara tidsenliga och nog bränslebesparande.

Samma år framkom ävenledes förslag att undersöka möjligheten av att utnyttja föreningens stora tomt, genom att å densamma uppföra ett tredje hus. En del medlemmar ansåg förslaget vara fördelaktigt, men flertalet ställde sig avvaktande, vadan det avslogs med 13 röster mot 10. Hade förslaget då vunnit majoritet, skulle föreningen säkerligen i dag ägt en särdeles värdefull tillgång. Något år senare väcktes frågan ånyo, men vann icke heller då någon anklang, mest beroende på de höga byggnadskostnaderna. Ännu en gång skulle förslaget väckas till liv, det var 1945, efter att ha vilat i 14 år, och ansågos av förslagsställarna ha mognat för verkställande. Styrelsen, förstärkt med hrr Lignell och Dahlqvist företog en utredning och framlade därefter för föreningen en storartad byggnadsplan: Nytt hyreshus skulle uppföras på tomten, med gemensam värmecentral för alla tre husen, tvättstuga med alla moderna anläggningar och torkrum; vindsvåningarna i de gamla husen skulle byggas om till bostadslägenheter för uthyrning. Kostnaderna för allt detta beräknades till c:a 545.000 kr. Icke heller denna gång lyckades förslaget vinn a majoritet. Vid ett extra sammanträde föll det med 13 röster mot 7 sedan beslut fattats på ett tidigare sammanträde om

undersökning av grundförhållanden för eventuell pålning samt om upprättande av ritningar. Ett sådant tillfälle får föreningen aldrig att göra den stora tomten räntebärande för nuvarande och kommande generationer.

1933 inköptes trädgårdsmöbler och samma år ommålades tvättstugorna. Den 26 oktober detta år, alltså 10-årsdagen sedan första spadtaget å föreningens tomt, gick flaggan i topp på den ståtliga flaggstången, som skänkts av hrr C.A. Eriksson och W. Ohlsson, den första donationen och därför värd att minnas. Den har också sedermera vid många tillfällen med sin för vinden fladdrande blågula duk utgjort en verklig prydnad för vår stora öppna tomt.

Bostadsföreningen anslöt sig 1933 till Bostadsföreningarnas Centralförnings organisation och efter att ha tillhört densamma i fem år begärdes utträde, men är sedan år 1944 åter medlem därav.

Värmeledning indrogs 1936 för en kostnad av 26.240 kr och togs i bruk på hösten samma år. Anläggningen bestod av tre st. Norrahammarspannor i vardera huset jämte varmvattenberedare av koppar rymmande 600 liter.

En omplacering av lånen gjordes år 1938 i det att Upsala Sparbank då övertog densamma intill 65 % av taxeringsvärdet = 182.000 kr. Dessutom beviljade banken, mot gemensam borgen av medlemmarna, ett amorteringslån å 20.000 kr under en lånetid av 10 år.

En del småreparationer gjordes år 1938, taklisten å husen hade nedfallit och måste därför lagas, utvändig målning av fönster och karmar verkställas.

Alltifrån fastigheternas färdigblivande ha medlemmarna själva ombesörjt städning av vindar, källar- och trappuppgångar samt

tändning och släckning av el-belysningen, vilket sistnämnda blev automatiserat under detta år. År 1946 överläts trappstället och 1947 likaledes av bad- och mangelrum åt därtill anställd städerska.

1939 utbröt det andra världskriget och även i vårt land var farhågan stor för att bli indragen i detsamma. Därför voro åtgärder nödvändiga för att effektivt kunna möta den hotande faran och varje medborgare i lämplig ålder var skyldig biträda.

På fastighetsägarnas och bostadsföreningarnas lott kom att i sina resp. fastigheter anordna skyddsrum, organisera hos dem boende personal för hemskydd och sjukvård m.m. Det gick heller icke att klara sig undan, ty detaljrika förordningar utfärdades därom och stödorganisationer bildades. Bostadsföreningen Ymer hade för sin del, liksom de flesta fastigheter sitt hemskydd.

Vid årssammanträdet 1942 som avhölls å Domtrappkällaren den 11 mars, hade för första gången medlemmarnas fruar inbjudits att övervara förhandlingarna och hälsades de särskilt välkomna av ordf. Vid ett uppehåll i förhandlingarna blevo borden dukade till kaffe och i den dämpade belysningen konsumerades "Javablandningen". sådan den serverades anno 1942, med en del kupongfritt och s.k. ransoneringsbullar allt under den bästa samvaro. Det var inte utan att det var en viss feststämning på den gamla källaren - och kanske även en del glada minnen.

År 1944 insattes nya ytterportar med karmar av fanerad ek, för en kostnad av 1.508 kr. Under år 1947 ha dessa måst renoveras och dessutom ha rostfri plåt påsatts dörrarna. Samma år, 1944, ordnades med centralförvaring av dubbelnycklar till lägenheterna för att vara lätt tillgängliga vid behov, t.ex. vid inträffande vattenskada eller elds-

vådetillbud vid lägenhetsinnehavarnas eventuella bortavaro.

Styrelsen har utgjorts av fem ledamöter fram till 1940 och därefter av tre.

Föreningens årsmöte har hållits å olika lokaler, varvid även mangelrummet tagits i anspråk. Som utrymmet emellertid därstädes vid stort deltagande var väl knappt, beslöts på flera medlemmars förslag att avhålla årsmötena å större och bekvämare lokal. Till ev. extra sammanträden ansågs däremot mangelrummet tillräckligt.

I början av år 1947 beslöt föreningen att låta införa oljeeldning i fastigheterna, och styrelsen fick i uppdrag att ordna den saken med det snaraste. Det gick tyvärr inte så lätt. Bristen på material och arbetskraft samt svårigheten att erhålla licens för en del saker samt oljekontrakt lade stora hinder i vägen för arbetets snabba utförande. Dessutom måste ju evakueringskanaler omläggas samt installation av ett par elspisar verkställas. Sent omsider lyckades det dock att ordna dessa frågor, så att installatören kunde sätta i gång med resultat att anläggningen i hus II kunde tagas i buk sista veckan i okt, och i hus I något senare. Ännu på våren 1948 återstod en del arbeten att utföra.

Föreningsbyggandet i Uppsala, vilket Bostadsföreningen Ymer år 1923 tog initiativet till, har under de gångna åren fått en väldig omfattning och fortsätter alltjämt. Man kan här tala om det goda exemplets makt. För närvarande lägger dock kristiden en viss sordin på utvecklingen, tyvärr, ty bostadsbristen är nu minst lika kännbar som då Ymer satte igång. Hela antalet bostadsföreningar och bostadsrättsföreningar är f.n. 284.

Fordringarna på lägenheternas standard har helt naturligt ökat med åren, men så har

också årsomkostnaderna ökat i proportion därtill. Parkettgolv, sopnedkast, kylskåp m.m. är naturligtvis praktiska och önskvärda ting, men drar ganska stora kostnader. Våra fastigheter kan i det hänseendet icke räknas som högsta klass, men en del moderniteter har dock, som av berättelsen framgår, under årens lopp införts, och kommer nog även så småningom att införas. Därför stå de sig med sina ljusa och rymliga lägenheter gott i jämförelse med den senare bebyggelsen.

Bostadsföreningen Ymer har väl fyllt sitt ändamål: att tillhandahålla medlemmarna goda, sunda och billiga bostäder. Vad kan man mer begära.

En saknadens tanke bör ägnas och i vårt minne bevaras de under 25-årsperioden bortgångna medlemmarna herrar A. Lönnborg som avled år 1932, O. Dahlqvist 1935, G.W. Welander och I. Andersson 1936, E.O. Eriksson och J.E. Bergström 1938, E. Ahlén 1940 och K.A. Lönngren 1942 samt följande fruar: Maria Ahlén, Johanna Bergström, Maria Dahlqvist, Elisabet Eriksson, Anna Hagelin, Elin Janson, Anna Karlberg, Emma Melldén, Agnes Wallén och Viktoria Welander.

Vi uttala föreningens tack till dem som under årens lopp utgjort dess ledning och med nit och redlighet bidragit till densamma tillblivelse och framgång. Först och främst då den kommitté, som bar det första årets arbetsbörda och den första styrelsen som hade det tunga ansvaret under byggnadstiden.

Till slut tillönskar nuvarande styrelsen föreningen fortsatt framgång under kommande år.

Uppsala i maj 1948

Vördsamt
Styrelsen

Som ordf. och v. värd ha under årens lopp fungerat:

Herr E.O. Eriksson	1924-1929
Herr W. Olsson	1930-1931
Herr C.A. Eriksson	1932
Herr A. Janson	1933-1937
Herr K.A. Eriksson	1938-1939
Herr I. Karlsson	1940-1941
Herr Th. Lundin	1942-1946
Herr R. Melldén	1947-

Kassör:

Herr A. Karlberg	1924-1940
Herr E.L. Hagelin	1941-

Sekreterare:

Herr Th. Lundin	1923-1929
Herr R.J. Pettersson	1930-1931
Herr F. Blom	1932
Herr K.H. Strömstedt	1933-1937
Herr F. Blom	1938-1939
Herr R. Melldén	1940-1943
Herr A. Janson	1944-

Ett statförslag för år 1925, en tablå över medlemmarnas årsinbetalningar under åren 1 oktober 1924 - 1 april 1948, taxerings- och försäkringsvärden samt en del omkostnadskonton följer här:

Förslag till stat 1925

Inkomster	14.000:-
Utgifter	12.602:-
Behållning	1.398:-

Årsinbetalningar

Från 1/10 1924	kr 600:-
Från 1/4 1925	kr 700:-
Från 1/4 1934	kr 545:-
Från 1/4 1937	kr 750:-
Från 1/4 1940	kr 920:-
Från 1/4 1942	kr 1.020:-
Från 1/4 1944	kr 970:-
Från 1/4 1947	kr 880:-
Från 1/4 1948	kr 980:-

Taxerings- och försäkringsvärden

Taxeringsvärdet å fastigheterna

var före 1936	kr 260.000
vilket efter denna tid höjdes i samband med:	
centralvärmeindragningen till	kr 280.000
År 1945 höjdes taxeringsvärdet ytterligare till	kr 304.000
Byggnaderna voro brandförsäkrade t.o.m. 1945 för	kr 275.000
Byggnaderna voro brandförsäkrade efter 1943 för	kr 373.000
Byggnaderna voro brandförsäkrade efter 1946 för	kr 390.200
Försäkring å vattenskada uppgår nu till ett belopp av	kr 95.000

Diverse omkostnadskonton

Bränsleförbrukning under åren 1936- 1947	kr. 54.865
Skatter under åren 1924- 1947	kr 20.111
El-ström och ljus under åren 1924- 1935	kr 2.108
Ljus och kraft under åren 1936- 1947	kr 3.323
Vattenavgifter under åren 1924- 1947	kr 4.583
Omkostnader under åren 1924- 1947	kr 59.660
Utbetalda räntor under åren 1924- 1947	kr 178.086

© 2013 Bostadsrättsföreningen Ymer
www.brfymer.se